

This conflict between dreams and reality forces ambitious architects to be ambivalent.

ter world must be maintained, as the world will only improve if there is some idea of the goals towards which we are aiming. Recurrent disappointment in the human race is a price that dreamers and forerunners will probably have to pay.

New truths

Today's architecture, demolished by postmodernism, craves new truths and an innovative concept of man – something along the lines of Le Corbusier's thoughts in his 1920's book, *Towards a New Architecture*. Some proposals for these are listed below:

Man and nature are one. Nature is not something disconnected from mankind. It is neither threatening nor something to be exploited. Architecture should express our interactive and often subordinate relationship with nature, rather than the opposite.

For a long time, our consumption of natural resources has exceeded its limits, and, sooner or later, this negative balance must be redressed. Consumption must be replaced by production. Everyone should be able to participate in this.

The existing environment offers a framework for re-interpretation. Old material and buildings should not be rejected but rather, reconfigured.

Despite our best efforts to make it permanent, all architecture is only temporary. Cities will be flooded and buildings destroyed by earthquakes. Good architecture will also appear good in ruins. If this seems hard to swallow, one can try to visualise what cities might look like after human habitation has disappeared.

Idealists are nowadays not only perceived as foolish, but also as a threat to the prevailing order. An altruistic human being, who takes nature into account, is to be respected rather than feared.

Only those who are contented have the resources to allow themselves the gratification offered by architecture. This luxury is a positive factor, as it possesses the potential for the enrichment of life.

The strained relationship between ecology and technology offers a starting point for the change of direction in architecture. It is not worthwhile, nor even necessary to begin again from first principles, but many things should be done differently. Neither cynicism nor inaction are possible options. Man must always be perceived as better than he really is. Thus the reinvention of architecture requires the definition of a better human being. **ark**

alla | below

Pomminpelko on nostattanut ajoesteitä ja aitoja Lontoon kaduille. Fear of bombs has raised barriers on the London pavements to prevent cars from coming too close to buildings.

Eeva Berglund

HAAVOITTUVA ARKI

EVERYDAY LIFE UNDER THREAT

Eeva Berglund

Kenen tahansa Lontoon-turistin kamerasta löytyviä terrorin arkkitehtuurista. Esimerkiksi uutuut-taan hohtava, massiivinen aita halkoo turistien kansoittaman Whitehallin jalkakäytävän kahtia, jotta pommin mahdollisesti sisältävä auto ei pääsis lähelle rakennuksia. Lomakuvaan saattaa mahtua myös joku niistä lukemattomista turvalaitteista, jotka ovat levittäytyneet Eero Saarisen suunnitteleman Yhdysvaltojen suurlähetystön kupeeseen.

Turvalaitteet luultavasti jäävät paikoilleen, kun lähetystö aikanaan muuttaa uusiin tiloihin. Ennakkotapaus tästä ovat parikymmentä vuotta sitten IRA:n terroriuhkan takia Lontoon Cityyn tehdyt ajoesteet,

aidat ja vartijoiden sittemmin tyhjiksi jättämät kopit. Amerikkalaisten Stephen Kieranin ja James Timberlaken toimiston suunnittelema Yhdysvaltojen uusi suurlähetystö ei nojaa ulkoisiin, jälkikäteen asennettaviin mekanismeihin: vallihaudalla varustettu rakennus kokonaisuudessaan on reaktio kaikkialla vaani-vaan uhkaan. Lontoossa, missä kansalaisvapauksista ja erilaisuuden arvostamisesta ollaan väkevän ylpeitä, amerikkalaisarkkitehtien suurlähetystösuunnitelman tasapainottelu avoimuuden ja sulkeutuneisuuden välillä kiinnostaa.

Tällaisia rakenteita ei kuitenkaan pidä luonnehtia terroriin vastaisena arkkitehtuurina vaan ne ovat terrorin arkkitehtuurina. Terrorin pyrkimyksenä on tuottaa pelkoa, mikä puolestaan johtaa varustautumiseen. Siinä ei aina erota omia ja vastustajien joukkoja

Arkkitehtuurin inhimilliset merkitykset

Arkkitehtuuri on osaltaan muuttumassa ekopelottelun ja terroripuheen areenaksi. Uuden tekno-

alla ja oikealla | below and right

Kaikkialla vaanivan vaaran uhka on otettu huomioon Yhdysvaltojen uuden Lontoon-suurlähetystön suunnittelussa. Stephen Kieran, James Timberlake 2010–.

The all-pervading threat has been taken into account in the design of the new American Embassy in London. Stephen Kieran, James Timberlake 2010–.

BLOG:STEPHANTIMBERLAKE.COM

logiatutkimuksen teesien mukaan – sen keulakuva Bruno Latouria lainaten – pehmeä ja kova, luonto ja kulttuuri, teknologia ja ihmiset ovat aina nivoutuneet toisiinsa, vaikkei sitä ehkä ole myönnetty. Rakennuksiin on kaikkina aikoina sisällynyt poliittista valtaa, kulttuurisia omituisuuksia sekä eettisiä valintoja. Nykyään, kun kulttuuri-identiteetteihin liitetyt solidaarisuuden ja vihamielisyyden määritelmät vaikuttavat rakentamiseen, aiemmin piiloon jätetyt eettiset valinnat nousevat kuitenkin voimakkaammin esiin.

Arkkitehtuurin katsotaan nyt ilmentävän kulttuuria – sanan laajassa, yhteiskunnallisessa merkityksessä. Britanniassa on paljon aihetta tästä näkökulmasta sivuavia lehtiä, blogeja, kirjoja ja debatteja. Jotkut päätyvät suositteluun toimenpiteitä tai määrättyä tyyliuuntaa. Toiset taas pysähtyvät aktiivisesti ihmettelemään ja etsimään parempia kysymyksiä, siis käymään keskustelua arkkitehtuurin etiikasta.

Arkkitehti ja filosofi Eyal Weizman on puhunut paljon siitä, miten pienemmän pahan valitseminen

on parasta, mihin nykypolitiikassa voi pyrkiä. Arkkitehti, tutkija Adrian Lahoud puolestaan kirjoittaa, ettei arkkitehtuurista ole traumojen parantajaksi.¹ Lahoud toteaa, että systemaattinen tai kokonaisvaltainen lähestymistapa ei enää toimi maailman parantamisessa. Oli kyse sitten ekopelottelusta tai periferian arkisen väkivallan tunkeutumisesta yltäkylläisyytemme keskelle, julistaminen ei auta. Lahoud toivoo sen sijaan sentimentaalisuutta kaihtavaa tutkimusta, jota ei motivoi pelko eikä sen tuottaminen.

Etiikka ilman moralisointia

London +10 on teos, joka tutkii kaupungin arjen laita-puolia ja kartoittaa kenttätöiden merkitystä maineikkaan Architectural Association -arkkitehtikoulun opetuksessa. Kokoelman tekstit rönseyvät ruoasta ja seksuaalisuudesta urbanismin ja situationistien ja monien muiden aiheiden kautta nykymetropolin tapahtumalouteen ja kaupungin haavoittuvuuteen. Kirja ei ole "erilaisuuden" kanssa elämisen ohjekirja, joka pyrkii jo-

Etiikka ja eettinen päätöksenteko helposti ulkoistetaan teettämällä selvityksiä ja asukaskyselyitä

tunnistetun ongelman, erilaisuuden, hallintaan, vaan havainnollistaa nimenomaan Lahoudin peräänkuuluttamaa uteliaisuutta kanssaihmissä kohtaan. Kirjoituksen yksityiskohdista nousee jatkuvasti pieniä ja suurempiakin ahaa-elämyksiä. Jos etiikan mieltää vuosisatojen perinteen mukaisesti yhteiseksi, väijäämättömäksi ja aina silti keskeneräiseksi, kirjaa voi pitää hyvin voimakkaana eettisenä puheenvuorona.²

Nuoruudessa eettiset dilemmat piirtyvät selkeämmin esiin kuin ammatissa toimivan arkkitehdin aikataulutetussa arjessa. Työnteon paineessa etiikka ja eettinen päätöksenteko helposti ulkoistetaan teettämällä selvityksiä ja asukaskyselyitä, nykypäivän trendien mukaisesti. *London +10* on kollaasi ko-keellisista tutkimuksista urbaanissa tilanteessa. Tällaista voisi kutsua vaikka sosiaalisarkkitehtoniseksi tutkimusmatkailuksi. Avoimena ja kuuntelevana lähestymistapana se tuntuu paljon rakentavamalta kuin passiivisen kohtelias mielenkiinto monikulttuurisuutta kohtaan, ja paljon mielekkäämmältä kuin itsevarma moralisointi. **ark**

CARLOS VILLANUEVA BRANDT (ED.):
LONDON +10, ARCHITECTURAL ASSOCIATION, LONDON, 2010. 340 P.

» A tourist visiting London will probably capture a few examples of the architecture of terror on camera. There is the massive new balustrade, for example, that divides Whitehall's pedestrian space into two, designed to keep cars possibly containing a bomb at a safe distance from the buildings. Then there are all the countless security devices that have seeped into the surroundings of Eero Saarinen's American Embassy.

These devices will probably remain when the embassy eventually moves into new premises. A telling precedent can be found in the City of London, where the threat of terrorist attacks by the IRA twenty years ago left a trail of barriers, fences and abandoned sentry boxes. The new American Embassy, designed by the American duo Stephen Kieran and James Timberlake, does not rely on external mechanisms bolted on as an afterthought: the building in its entirety, with its security-enhancing moat, is a reaction to an all-pervading threat. In London, a city fiercely proud of its heritage of civic freedoms and its diversity, people have observed with curiosity the design's balancing act: wanting to appear open yet easy to defend from attack.

Such structures should not, however, be construed as counter-terrorist architecture but as the architecture of terror itself. Terror aims to create fear, which in turn leads to a build-up of defences. Eventually it becomes hard to tell the attackers from the defenders.

Architecture's human significance

Architecture is turning into an apt arena for ecological scaremongering and terror talk. According to the tenets of recent science-and-technology research – and borrowing from its figurehead Bruno Latour – the soft and the hard, nature and culture, technology and people have always been entangled, even if we have failed to acknowledge this. Buildings have always embodied political power, cultural peculiarities and ethical choices. Now that solidarities and antagonisms linked to cultural identities are influencing how we build, ethical choices that used to be hidden are becoming more apparent.

Architecture is now seen as a reflection of culture – in its extended sociological sense. In the UK there are numerous publications, blogs and debates that approach architecture from this broader cultural perspective. Some propose active interventions or particular stylistic responses, while others are stopping to ponder and to seek better questions, in short, to discuss architectural ethics.

The architect and philosopher Eyal Weizman has talked a lot about how choosing the lesser evil seems to be the best that contemporary politics can aspire

to. Architect and researcher Adrian Lahoud writes that architecture cannot heal trauma.¹ Lahoud notes further that a systematic or all-encompassing approach is no longer adequate for making the world a better place. Whether in terms of ecological fears, or of the threat of everyday violence from the margins penetrating the heart of our own wealthy world, declarations are useless. Instead Lahoud is hoping for unsentimental research that is not motivated by fear or the generation of fear.

Ethics without moralising

London +10 is a publication that explores the everyday experience of the city at its margins, while at the same time charting the value of fieldwork as part of the Architectural Association's pedagogy. The collection's texts meander through numerous topics, from food and sexuality to urbanism and situationism, charting a route to the "event economy" and fragility of the contemporary metropolis. The book is not a manual for living with "diversity", an effort to manage the already-defined problem of difference, but an example of precisely the kind of curiosity about our fellow human beings that Lahoud is calling for. The texts' detailed descriptions offer the reader many epiphanies, both large and small. If, following centuries of tradition, one thinks of ethics as something unified and necessary and yet always unfinished, one can certainly consider the book a strong ethical intervention.²

In our youth, ethical dilemmas can be more clearly discerned than in the tightly scheduled humdrum of the professional architect. Under the pressures of work and in tune with contemporary trends, it is easy to outsource ethics and ethical decisions by commissioning reports and consultations. *London +10* is a collage of experimental expeditions into the urban situation. One might call it socio-architectural exploration. Being an open-ended approach with an emphasis on listening, it feels much more constructive than a passively polite interest in multiculturalism and much more meaningful than self-assured moralising. **ark**

VIITTEET | ENDNOTES

- Adrian Lahoud: "Post-traumatic urbanism", *Architectural Design Special Issue: Post-traumatic urbanism*. Volume 80, Issue 5, September/October 2010. (<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/ad.1128/abstract>)
- Carlos Villanueva Brandt (ed.): *London +10*, Architectural Association, London, 2010.

alla | below

Temppeliaukion kirkon alkuvaihe: Timo ja Tuomo Suomalainen esittelevät voittoisaa ehdotustaan vuonna 1961.

Timo and Tuomo Suomalainen present their winning entry for the Temppeliaukion church competition in 1961.

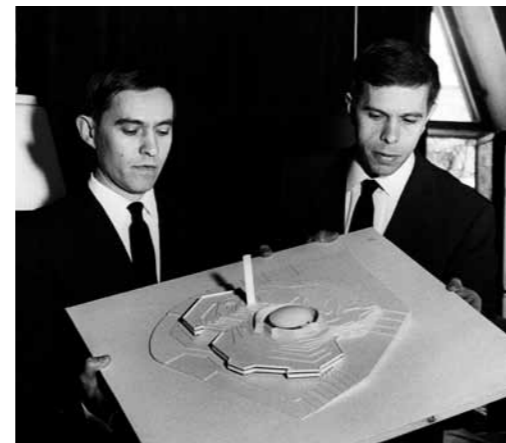
SIVULLINEN OUTSIDER

Jorma Mukala

Omaperäinen ehdotus "Kivikirkko" voitti vuonna 1961 Temppeliaukion kirkkokilpailun. Ehdotuksen tekijät, Timo ja Tuomo Suomalainen olivat kolmikymmppisiä ja innokkaita toteuttamaan ensimmäisen suuren työnsä. Arvostettu Aulis Blomstedt ja nuori, Revellin toimistossa ansioitunut Heikki Castrén antoivat arkkitehtituomareina uskottavuutta kilpailun ratkaisulle.

Suunnittelutyön kuluessa ajan henki muuttui, kun kulttuuriradikalismi ilmestyi Suomeen. Ensin kirjailijat, sitten opiskelijat ja muutkin alkoivat koväänisesti kritisoida vallitsevia arvoja ja rohkeasti vaatia yhteiskunnallisten epäkohtien korjaamista. Radikalismi käväisi Temppeliaukion kirkon työmaallakin, kun kristillisen yhdistyksen opiskelijat maalasivat sanan "Biafra" betoniseiniin ja kallioon vastustaen teollaan "kirkollista suuruudenhulluutta" ja vaatien näkäänäkevien auttamista. Kun kirkko vuonna 1969 valmistui, suuri yleisö ihastui siihen heti. Radikaali älymystö sen sijaan ei kyennyt ymmärtämään teoksen arkaaista arkkitehtuuria eikä sen luontomystiikkaa.

Seuraavana vuonna pidetty "Suomi rakentaa 1965–1970" -näyttely havainnollisti asian. Näyttely esitteli kaikkiaan 144 uutta arkkitehtuurikohdetta, joista kirkollisia rakennuksia oli kuusi. Temppeliaukion kirkkoa näyttelyyn ei kelpuutettu. Ilmeisesti se ei

TIMON JA TUOMON SUOMALAINEN KIRKON JA KAUPUNGIN LEHDEN KUVA-ARKISTO

oikealla | right

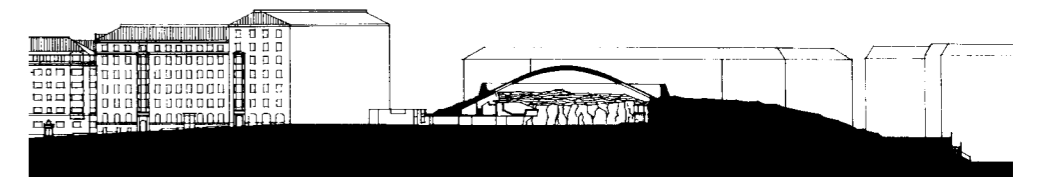
Kesällä 1968 radikaalit opiskelijat protestoivat "Biafra"-maalauksin kirkkorakentamista vastaan.

In the summer of 1968 radical students painted "Biafra" slogans in protest against the building of ecclesiastical monuments.

ollut oikealla tavalla hyvää arkkitehtuuria. Samana vuonna päätoimittaja Tapani Eskola julkaisi kirkon esittelyn *Arkkitehti*-lehdessä, mutta näyttelyn langettama "tuomio sivullisuuteen" jäi voimaan. Suomen rakennustaiteen museo ei ottanut kirkkoa näyttelyihinsä. Historioitsijatkkaan eivät pitäneet rakennusta merkittävänä. Asko Salokorpi ei maininnut kirkkoa aikalaisteoksessaan (1971) eikä myöskään laajassa artikkelissaan, joka julkaistiin arvovaltaisessa *Ars Suomen taide* -teoksessa (1990). Arvioidessaan 1960-lukua ja ajan betonirakentamista Vilhelm Helder (1987) ei nostonut esiin Temppeliaukiota. Riitta Nikula (1993) jatkoi samalla linjalla. DOCOMOMO:n asiantuntijatyöryhmä, joka listasi modernismin merkkiteoksia Suomen arkkitehtuurissa, ei kelpuuttanut kirkkoa harvojen ja valittujen joukkoon (2002).

Kirmo Mikkola, joka vaikutti olennaisesti 1960-luvun konstruktivismiin ja rationaalien pyrkimyksen läpimurtoon, oli paradoksaalisesti Timo ja Tuomo Suomalaisen varhaisimpia arvostajia. Pienessä kirjassaan (1981) Mikkola pitää rationalismin vastavoimana ekspressionistista suuntaa, jonka tärkeitä saavutuksia olivat Temppeliaukion kirkko, Timo Penttilän Helsingin kaupunginteatteri sekä Raili ja Reima Pietilän Kalevan kirkko ja Dipoli. Mikkolan jälkeen aikaa kului lähes kaksi vuosikymmentä ennen kuin seuraava myönteinen arvio ilmestyi. Roger Connah kirjoitti merkittävän kriittisen uudelleenarvioinnin Suomalaisten arkkitehtuurista (1998). Hänen mukaansa 1960-lukulainen ajattelumalli marginalisoi Aallon, Pietilän, Penttilän ja Suomalaiset. Connah kritisoi arvostusten ideologisuutta. Niissä pitäytymisen oli johtanut kapeisiin tulkintoihin, minkä tuloksena arkkitehtuurin ulkopuolelle rajattiin omaperäisiä rakennuksia. Tärkeitä yksilöllisiä teoksia jätettiin näin epäoikeudenmukaisesti unohtuiksi.

Connahin kirjan ilmestymisen jälkeen se näkymätön muuri, joka teki Temppeliaukion kirkosta sivullisen, alkoi murentua. Vuonna 1970 langettu tuomio otettiin uuteen käsittelyyn. Suomen rakennustaiteen museon tärkeä teos (2000) nosti Temppeliaukion kirkon 1900-luvun merkkiteoksiin, joita valittiin kirjaan sadan vuoden ajalta 143. Sirkkaliisa Jetsonen antoi moderneja kirkkoja esittelevässä kirjassa (2003) Temppeliaukiolle itsestään selvän aseman. Riitta Ni-

kula muutti aiempaa arviotaan ja piti nyt (2005) Temppeliaukion kirkkoa ja Helsingin kaupunginteatteria 1960-luvun tärkeinä rakennuksina. Suuren yleisön mielipide ei ollut neljässä vuosikymmenessä muuttunut – kalliokirkkoa tullaan edelleenkin ihailemaan läheltä ja kaukaa, joskus tungokseen asti.

Entä tarinan opetus? Toisinaan arvot muuttuvat nopeasti ja toisinaan taas hyvin hitaasti. Onneksemme taide jaksaa kärsivällisesti odottaa. Tarina opettaa myös varovaisuuteen seurusteltaessa ajan hengen kanssa. Kuten tiedetään, ajan henki saa meidät viihtymään ja tarjoilee hyvin avokätisesti totuuksia, jolloin helposti unohtuu se tosiasia, että kirkkaan totuuden nauttiminen sumentaa nopeasti arvostelukykyämme. **ark**

Radikaali älymystö ei kyennyt ymmärtämään teoksen arkaaista arkkitehtuuria eikä sen luontomystiikkaa

» The unique entry titled "Stone Church" was chosen as the winner in the 1961 architectural competition for Temppeliaukio Church in Helsinki. The architects of the entry, Timo and Tuomo Suomalainen, were barely in their thirties and eager to take on their first big project. As members of the competition jury, the esteemed architect Aulis Blomstedt and the young architect Heikki Castrén, who had earned his stripes working in Viljo Revell's office, had given credibility to the competition results.

During the progress of the design work the spirit of the times changed as cultural radicalism emerged in Finland. First writers and then students and others began to criticize loudly the prevailing values and boldly demanded the correction of social injustices. Radicalism also showed up at the building site of Temppeliaukio Church when the association of Christian students painted the word "Biafra" on the concrete walls and rock